

8

מארס

יום האישה הבין-לאומי

בתאריך 8 במארס 1857 פתחו נשים שהועסקו בתחום הטקסטיל בניו יורק במחאה על תנאי העסקתן הבלתי אנושיים ושכרן הנמוך. המשטרה פיזרה בכוח את הפגנתן. לאחר שנתיים, הקימו נשים אלה ארגון עובדים, מתוך מטרה להשיג תנאי עבודה ושכר נאותים.

בתאריך 8 במארס 1908 צעדו נשים בניו יורק למען קיצור שעות העבודה, שיפור תנאי השכר, מתן זכות הצבעה ונגד העסקת ילדים.

בכנס בין-לאומי שנערך בקופנהגן בשנת 1910, שבו השתתפו ארגונים סוציאליסטים מכל העולם, הוחלט פה אחד על קביעת יום בעל אופי בינלאומי, שבו יועלה לדיון נושא זכויותיהן של נשים. בעקבות ההצעה בכנס זה וכבר בשנת 1911 החלו לציין יום בין לאומי לזכויות נשים ברחבי אירופה, ובעצרות שקיימו הנשים הועלתה גם דרישתן לזכות הצבעה.

ב-25 במארס 1911, אירעה שריפה באחד ממפעלי הטקסטיל בניו יורק, שקיפחה את חייהן של 140 נשים. אירוע טרגי זה שוב הסב את תשומת הלב לנושא תנאי העסקה הלקויים והבלתי אנושיים, והשפיע רבות על החקיקה בנושאי תעסוקה.

אירועי המהפכה ברוסיה אשר החלו ב-8 במארס 1917, הם שקבעו את התאריך שבו מציינים את יום האישה הבינלאומי. בארצות שונות הוקמו ארגונים רבים לקידום השוויון בין נשים לגברים.

מגילת הזכויות של האומות המאוחדות אשר נחתמה בסן פרנסיסקו בשנת 1945, הייתה הראשונה שבה הוצהר כי שוויון מגדרי הוא אחד מזכויות האדם הבסיסיות.

בשנת 1979 פרסם האו"ם את "האמנה בדבר ביטול הפליה נגד נשים לצורותיה" (CEDAW), שנכנסה לתוקף ב-3 בספטמבר 1981. האמנה אושרה על ידי רוב המדינות החברות באומות המאוחדות, ובכללן מדינת ישראל.

באמנה יש הוראות כלליות בדבר ביטול הפליה נגד נשים, והיא מדגישה את קידום מעמד האישה, את ביעור הדעות הקדומות והנהגים שיש בהם משום הפליה נגד נשים, את שוויון הגברים והנשים בפני החוק, וכן הוראות בנושאים כמו השתתפות נשים בחיים הציבוריים ושוויון בתחומי האזרחות, החינוך, התעסוקה, הבריאות, הכלכלה והחברה. המדינות שאימצו את האמנה התחייבו לנקוט בכל האמצעים החוקיים המתאימים, לרבות חקיקה כדי להבטיח קידום של נשים.

אולם גם במדינות שבהן קיימת חקיקה מתקדמת בנושאים אלה, עדיין נמוכים שיעורי הייצוג של נשים במוסדות פוליטיים ובמוקדי הכרעה אחרים, ועדיין יש פערי שכר לרעת נשים.

גם בישראל מציינים מדי שנה את יום האישה הבין-לאומי בפעילות ענפה, בין היתר בכנסות, בגופים ממשלתיים וברשויות המקומיות, ולארגוני הנשים יש מקום מרכזי בפעילויות אלה.

בשנים האחרונות, ובסמוך ליום האישה הבין-לאומי, קיבלו ממשלות ישראל מספר החלטות, אשר מטרתן לקדם נשים בישראל.

בשנת 1998 התקבל החוק שהקים את הרשות לקידום מעמד האישה במשרד ראש הממשלה, ועל גוף זה הוטלה המשימה לגבש ולקדם את המדיניות הלאומית לקידום מעמד האישה בישראל.

להרחבה: <http://www.knesset.gov.il/library/heb/docs/sif006.htm>

היום הבין-לאומי לציון המאבק באלימות כלפי נשים

בתאריך 25 בנובמבר 1960, התרחש ברפובליקה הדומיניקנית אירוע אליים, שבמהלכו נרצחו שלוש האחיות מירבל (MIRABALL) שהיו פעילות פוליטיות.

האחיות שנרצחו הפכו לסמל של המאבק למען זכויות אדם ונגד דיכוי נשים. בעקבות פעילות נמרצת של ארגוני נשים ברחבי העולם, החליטה העצרת הכללית של האו"ם ב-17.12.1999 לקבוע את תאריך הרצח כיום הבינלאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים.

על-פי נתוני האו"ם אחת מכל שלוש נשים ברחבי העולם נתקלת לפחות פעם בחייה באלימות כלפיה, ובדרך כלל מידי אדם קרוב ומוכר לה; נשים בגיל 15-44 הן בקבוצת הסיכון הגדולה ביותר להיאנס או לסבול מאלימות במשפחה. בישראל יש כ-145,000 נשים מוכות וכחצי מיליון ילדים מוגדרים "עדי אלימות"; ילדים אלה גדלים באווירת פחד ומפנימים דפוסי התנהגות אלימים; הבית, שאמור להיות המקום הבטוח, התומך והמחנך, הופך להיות סביבה המשחיתה את נפשם של הילדים, וגדלים הסיכויים שהם יגדלו להיות אלימים כלפי משפחותיהם בעתיד.

בהחלטת האו"ם מיוני 1994 נקבע, בין היתר, כי האלימות כלפי נשים מנציחה את יחסי הכוחות הבלתי שוויוניים בין נשים לבין גברים.

באוקטובר 2006 פירסם האו"ם דו"ח בעקבות מחקר מעמיק שערך, ובו נקבע כי כל סוג של אלימות כלפי נשים הוא הפרה של זכויות אדם. כן נקבע שאלימות כלפי נשים אינה נחלתם של מדינה, תרבות או מעמד מסויימים. בעקבות מחקר זה החליט מזכ"ל האו"ם בן-קי-מוון על תוכנית גלובלית שמטרתה להילחם ולמגר את תופעת האלימות נגד נשים, בעיקר באמצעות הסברה והעלאת המודעות לתופעה.

<http://endviolence.un.org>

בישראל מתקיימים אירועים שונים במסגרת היום הבין-לאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים, ביניהם כנסים וימי-עיון במסגרות שונות לרבות השלטון המקומי. הרשות לקידום מעמד האישה מהווה גורם מרכזי בארגון הפעילויות הארציות והמקומיות ביום זה, ובין היתר יוזמת קמפיינים באמצעי התקשורת. בנובמבר 2008 התמקד הקמפיין בהעלאת המודעות למסגרות הטיפול בקהילה: 70 מרכזים לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה, הפזורים ברחבי הארץ.

2

דצמבר

היום הבין-לאומי לביטול העבדות

הסחר בבני אדם נחשב כיום ל"עבדות מודרנית". תופעת העבדות, כלומר שעבודם המוחלט של בני-אדם (עבדים) לאדוניהם, התקיימה בעולם אלפי שנים. בינואר 1863 הכריז אברהם לינקולן, הנשיא ה-16 של ארה"ב את הכרזת העצמאות, שקבעה בין היתר שכל **העבדים** זכאים לחירות, בהיותה זכות-יסוד של כל אדם.

האו"ם קבע את התאריך 2 בדצמבר ליום הבין-לאומי לביטול העבדות. עם זאת, בשנים האחרונות גברה בעולם תופעת הסחר בבני-אדם, Trafficking in persons, למטרות של עבודה ועבדות כפייה, שירותי מין וסחר באיברים. בין הגורמים לתופעה זו בתקופתנו, הם השינויים העולמיים כדוגמת התפוררותה של ברית-המועצות יחד עם מדיניות הרווחה שהתקיימה בה.

חומרת התופעה של סחר בבני-אדם נובעת מכך שהיא נוגדת את האנושיות ואת זכויות-האדם. הסוחרים הופכים את קורבנותיהם לאובייקטים למילוי צרכיהם של אחרים, ושוללים מהם את חופש הבחירה ואת זכויות היסוד. כ-80% מקורבנות הסחר הן **נשים**, ורובן נסחרות **למטרות זנות**. מדובר בניצול מצוקתן של נשים צעירות ונערות, והובלתן אל עיסוק בזנות בדרכי מרמה. הן מוחזקות בתנאי-מחייה עלובים וקשים, תוך ניצול מיני והתאכזרות אליהן. בין התוצאות הקשות הנגרמות לעוסקות בזנות בכפייה, רבות מהן לוקות בדיכאון, חוות מצבים פוסט-טראומטיים, הן חשופות למחלות מין ולמחלות זיהומיות, הריונות לא רצויים, הפלות חוזרות ונשנות, והיקף התמותה בקרב נשים ונערות בזנות גדול פי 40 משאר האוכלוסייה.

גם בישראל מתקיימת תופעת הסחר בנשים לזנות: נשים מובאות ממדינות חוץ לישראל, ונשים ישראליות "מיוצאות" למדינות זרות. התופעה מדרדרת את רמתה המוסרית של החברה הישראלית, וגורמת נזק חמור לתדמיתה של מדינת ישראל בעולם.

בשנת 2000 החלה מדינת ישראל לנקוט באמצעים לטיפול בבעיית הסחר בבני אדם. בין היתר הוקמה ועדה פרלמנטארית שתבחן את מימדי התופעה והיבטיה, והיא הפכה לוועדת-משנה של הוועדה לקידום מעמד האישה. ב-2004 הוקם בתל-אביב המקלט לקורבנות הסחר למטרות זנות, בשנת 2006 נחקק בישראל חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז – 2006. ועדת מנכ"לים שהוקמה לנושא זה אישרה ביולי 2007 תוכנית לאומית למאבק בסחר לזנות, ובאותה שנה גם החלה לפעול התוכנית הבין-משרדית להוצאת נשים ממעגל הזנות. במסגרת המאבק בתופעה זו, ובהתאם להחלטת ממשלה תעניק מדינת ישראל **עיטור ממלכתי למאבק בסחר בבני אדם**, לאדם או לארגון שתרמו תרומה משמעותית למאבק זה. העיטור יוענק במעמד נשיא המדינה וראש הממשלה, בטקס שייערך בכל שנה ביום הבין-לאומי לציון ביטול העבדות.

הרשות לקידום מעמד האישה פועלת רבות להעלאת המודעות הציבורית לתופעת הסחר בנשים, ונוטלת חלק בארגון פעילויות הנערכות סביב היום הבינלאומי במסגרות שונות כגון הרשויות המקומיות, צה"ל, שירות המדינה, מערכת החינוך ועוד.

להרחבה: <http://www.women.gov.il/MA/sachar/sachar>